

ARGUS

de stem van sprakeloze wilde dieren

Themanummer Wolf

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het tijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt twee keer per jaar toegestuurd aan donateurs die ten minste € 16,- per jaar betalen via onderstaande IBAN.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar

Indien u Stichting De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum.

Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen:

donateurs.adm@faunabescherming.nl

Betalingsgegevens:

IBAN: NL72 TRIO 0338 5400 91

t.n.v. De Faunabescherming, Renkum.

Bij betaling vanuit het buitenland gelieve ook te vermelden: BIC: TRIONL2U

Secretariaat

Q. Hoogenboom

info@faunabescherming.nl

06-1601 0305

Postbus 150, 6870 AD Renkum

Penningmeester

G.S.L. Palsma van Voorthuizen

penningmeester@faunabescherming.nl

Bestuur

I.J. van den Abeele, Q. Hoogenboom,

N.K. Koffeman, H.H. Niesen, G.S.L. Palsma-

van Voorthuizen, N.H.M. Putman, E. Ros,

K. van Velzen, S.H.D. Voss

Redactie

Eric Schoones, Quintijn Hoogenboom,

Jeanco Lapiere Armande

argus@faunabescherming.nl

Fotografie: foto's met copyright De Faunabescherming tenzij anders vermeld.

Website: faunabescherming.nl

U vindt ons ook op [Twitter](#) (@faunabescherming) en op [Facebook](#).

Lay-out en druk

Van Berkum Graphic Solutions, Zwaag

Doelstelling

Stichting De Faunabescherming is een niet-gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie.

Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

Stichting De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het voeren van acties en campagnes tegen de hobbyjacht en voor betere wetgeving en onderzoek. Waar in het wild levende dieren in de knel komen, nemen wij het voor ze op, ook in juridische procedures.

Inhoud

Niko Koffeman Redactioneel Van struikrovers naar klaarovers ..	3
Harm Niesen Van het bestuur Het hek van de wolf	4
Kees Palsma Interview Josef Reichholf 'Reeën leren van de jacht door de wolf'	7
Eric Schoones Interview Bibi Dumon Tak Dierenemotie	10
Niko Koffeman Actie Bloedbad Veluwe	14
Redactie Analyse Hoogste tipgeld ooit: de jacht op de wolvendoder in Opsporing Verzocht	16
Niko Koffeman Juridisch De jacht rond de wolf	18
Stéphanie Palsma van Voorthuizen Buitenland Status van de wolf in Europa	19
Stéphanie Palsma van Voorthuizen Kinderpagina Zeezoogdieren	20
Redactie Zwijnersociëteit Gevangen	22
Stéphanie Palsma van Voorthuizen Juridisch De wet en het Kroondomein	24
Redactie Actie Crowdfunding	25
Harry Voss De Buit van Voss	26
Ellen Putman Vogelvrij Bever	28

Omslagfoto: Bruno Haberzettl

* Links kunt u vinden op onze website,
faunabescherming.nl/argus2021-2

Van struikrovers naar klaarovers

Niko Koffeman

Veilig op weg. Daar jagen wij voor! Jagers spelen een belangrijke rol in het vergroten van de verkeersveiligheid is de valse claim die jagers in een grote campagne aan het Nederlands publiek proberen te slijten. Ze jagen niet voor hun eigen lol, maar voor het waarborgen van de veiligheid van weggebruikers, en dat doen ze al sinds 1904, proberen ze met terugwerkende kracht hun eigen straatje schoon te vegen. Belangrijkste argument: als we meer dieren schieten dan kunnen we voorkomen dat ze onder een auto komen.

Een buitengewoon vals argument, omdat jagers eerder claimden dat dankzij hun inspanningen de reeënstand hoger is dan ooit.

Bovendien constateerde onderzoeker Edgar van der Grift (Wageningen University & Research) recent dat het afschieten van reeën niet leidt tot minder wildaanrijdingen of dat daar althans geen wetenschappelijk bewijs voor is.

Het omgekeerde kan evengoed waar zijn: jagers beweren met regelmaat dat toeristen voor verstoring zouden zorgen en daarmee wilde zwijnen en andere dieren 'de weg op zouden jagen'.

Als dat waar is, heb je niet veel fantasie nodig om je te realiseren dat verstoring door jagers tenminste op z'n minst hetzelfde effect zou kunnen hebben. Wanneer de natuurlijke populatiedynamiek en de groepshierarchie letterlijk aan flarden geschoten worden, gaan de dieren zwerfen met (on)voorspelbare gevolgen.

Dat het de jagers meer te doen is om het genot van het schot met aansluitend de mogelijkheid om een 'vette bek' te halen, wordt duidelijk uit het feit dat ze campagne voeren met 'gratis wildkroketten' waarvoor ze in plaatsen als Almere huis aan huis kroketbonnen verspreiden die verzilverd kunnen worden bij de lokale snackbar. Aanprijzing: Wild is 'Superscharrelvlees'. Ook daar gaan de jagers zwaar de fout in, scharrelvlees is namelijk - wat je er ook van mag vinden - gecertificeerd vlees volgens de controleerbare normen van keurmerkorganisatie PROduCERT en

omdat wild dat per definitie niet heeft, hebben de jagers een eigen 'keurmerk' ontwikkeld, het keurmerk Echt Wild, dat niet verward zou mogen worden met het scharrelvleeskeurmerk. Dat jagers dat toch welbewust doen, geeft aan dat ze er geen moeite mee hebben niet alleen de dieren, maar ook de waarheid geweld aan te doen.

Bij het ter perse gaan van dit nummer van Argus werd bekend dat de koning opnieuw subsidie heeft aangevraagd voor Kroondomein Het Loo, met als duidelijke oogmerk daar ongestoord te kunnen jagen. De (Nederlandse) pers werd ontvangen in theehuis Het Uddelermeer, ook behorend tot het Kroondomein, door rentmeester Arno Willems, die met kaartjes van het Kroondomein een dwaalspoor uitlegde om de pers te laten geloven dat de subsidie niet langer bedoeld was voor de jacht van de koning, maar voor de rust van de natuur.

Steeds meer mensen wordt echter duidelijk dat rustgebieden vooral laatste rustplaatsen voor het wild zijn, dat er intensief geschoten wordt en dat er ook andere zaken gebeuren die het daglicht niet kunnen verdragen: er zijn in het Kroondomein zoveel meer zwijnen dan in omliggende gebieden waarmee een open verbinding bestaat, terwijl de natuurlijke terreingesteldheid vrijwel hetzelfde is. Zwijnen moeten dus een reden hebben om bij voorkeur deze voor hen levensgevaarlijke plek te kiezen als leefgebied. Het postuum gepubliceerde interview met Prins Bernhard licht mogelijk een tipje van de sluier op: Claus: 'we moeten de zwijnen op Het Loo afschaffen'. Bernhard: 'dan krijg je geen gasten meer, want die komen niet voor een hert, die willen zwijnen schieten'.

Claus: 'Ja, maar dat bijvoeren kunnen we niet betalen'.

Bernhard: 'OK, dan betaal ik'.

De nieuwe subsidie kan onmogelijk los gezien worden van dit veelzeggende inkijkje aan het hof!

Redactioneel

Het hek van de wolf

Het moet wel een publiciteitsstunt zijn, een wanhopige kreet om aandacht. De hele provincie Friesland moet met een wolfkerend hek worden afgesloten van de rest van de wereld. Zelfs in die provincie zal er toch geen agrariër te vinden zijn die daar werkelijk in gelooft? En dat moet voor iedere journalist toch ook duidelijk zijn?

Toch is er telkens weer aandacht voor het hek in de media, zeker toen de jagende en immer publiciteitsgeile nep-Fries zich er mee bemoeide. Ondertussen schijnt er "al" 15 meter hek te staan. Dat zal nooit meer worden. Een schrijnend geval van onwetendheid over alles wat met de komst van de wolf in ons land te maken heeft. We hadden nog wel zo'n goede hoop: de voorbereiding op de komst van de wolf was 10 jaar geleden best goed. In opdracht van het Ministerie van Landbouw werden meerdere bijeenkomsten met vele deskundigen uit binnen- en buitenland georganiseerd. Met name de deskundigen uit Duitsland en Slovenië brachten een schat aan ervaringen en goede adviezen in. Al eerder schreven we hier dat, indien de strenge EU-regels voor de bescherming van de wolf worden gevolgd, er tot in de verre toekomst geen of nauwelijks overlast, laat staan ernstige schade, door de wolven zal optreden.

Bangmakerij

Desondanks duiken er in de media telkens weer berichten op die anders suggereren, tot zelfs gevaar voor mensen en kinderen toe. Dat kan niet anders zijn dan een opzettelijke poging tot bangmakerij; iedereen dient inmiddels beter te weten. Daarom, en eigenlijk ten overvloede, schrijven we het hier toch nog maar eens heel duidelijk op. Als een roedel wolven zich eenmaal in een vast territorium heeft gevestigd, blijven het alfa-mannetje en vrouwtje daar ook. De roedel

bestaat verder uit de jongen van dat jaar en de jongen van het jaar daarvoor, als ze het overleefd hebben. Wordt er in het volgende jaar een derde generatie geboren, dan worden de oudste jongen onverbiddelijk uit het territorium verjaagd. Die krijgen het een paar maanden lang heel moeilijk. Ze moeten gaan zwerven. Komen ze daarbij in het territorium van een andere roedel, dan zijn ze de klos en worden ze met zekerheid gedood. In ons land is de kans natuurlijk veel groter dat ze bij die zwerftochten in agrarisch of zelfs bewoond gebied terechtkomen. Dat levert de spectaculaire opnames op die we regelmatig in de media zien. De stress die de dieren daarbij ondervinden moet enorm zijn. Geen enkele wolf is op zijn gemak in de nabijheid van mensen hij wil daar zo snel mogelijk weg- maar weet uiteraard niet waarheen. En hij moet wel eten. Dat zijn de gevallen waarin een wolf schapen doodt. Uit pure nood. Boeren schreeuwen daar vreemd genoeg moord en brand over. Ze worden ruimschoots gecompenseerd en er zijn in kwetsbare gebieden uitstekende middelen in de vorm van elektrische rasters en speciale honden voorhanden om dit te voorkomen. Jaarlijks worden door honden zeker 10x zoveel schapen gedood. Dat wordt niet vergoed. Toch hoor je daar zelden of nooit een boer over klagen.

Zwerftocht

Een zwervende wolf in agrarisch gebied kan dus een probleem zijn, maar wel een probleem van zeer tijdelijke aard. Slaagt de zwerver erin zelf een gunstig gebied, dus met voldoende wilde prooien, te vinden dan zal hij zich niet meer aan schapen vergrijpen. Maar de kans bestaat natuurlijk ook dat hij geen gunstig gebied kan vinden. Dan ligt omkomen in het verkeer op de loer. De zwerftochten van de verstoten jonge dieren kunnen enorme afmetingen aannemen. Legendarisch is de zwerftocht van een jonge vrouwelijke wolf met een zendertje uit Slovenië. Zij liep via Oostenrijk en Zwitserland naar de Frans Alpes Maritimes en vond daar een mannelijke partner. Tot verrassing van de plaatselijk deskundigen, die er van overtuigd waren dat daar helemaal

geen andere wolf aanwezig was. Volgens EU-voorschrift hebben alle lidstaten de verplichting, het de wolf in alle opzichten naar de zin te maken. Niet alleen het "hek" in Friesland is daarmee illegaal, ook de beheerders van het zogenaamde "nationale park" De Hoge Veluwe wil geen wolven. Het is tenslotte het privilege van de jachtelite om daar herten, reeën, wilde zwijnen en moeflons te schieten. Stel je voor dat een echte jager dat overneemt. Dat gaat ten koste van hun duurbetaalde hobby. Toch is een wolf er in geslaagd, waarschijnlijk middels een inspringheuvel voor hoefdieren buiten de hekken, in het park door te dringen. En laat ie het nou ook nog vooral voorzien hebben op die volkomen misplaatste exotische moeflons. Je zou zeggen: mooi zo. Het Ministerie van Landbouw heeft toch als strategie, zelfs verplichting, dat alle exoten in Nederland dienen te worden uitgeroeid? Maar voor moeflons gelden kennelijk andere regels dan voor de onschuldige huiskraaien. Moeflons hebben onmiskenbaar meer invloedrijke connecties. Zo gaat dat in de jachtwereld.

Actie

Intussen zal het weinigen zijn ontgaan, dat we op verschillende manieren actief zijn om de positie van de wolf in ons land te verbeteren. Wij hebben een beloning van € 5000,- uitgelooft voor degene, die informatie kan geven die

leidt tot de opsporing van degene, die de wolf op de Veluwe heeft geschoten. Dankzij verschillende andere bijdragen inmiddels verhoogd tot € 16.000,-. Een schandelijk misdrijf, waarvoor een hoge boete en zelfs gevangenisstraf voor geëist kan worden. Zie ook elders in deze Argus. Via een juridische procedure eisen wij van de provincie, dat zij op zeer korte termijn alle jacht op edelhert, damhert, ree en wild zwijn staken. Daarvoor zij drie belangrijke redenen aan te voeren. Bij de vaststelling van de huidige fauna-beheerplannen en het nagestreefte afschot is op geen enkele manier rekening gehouden met de aanwezigheid van wolven op de Veluwe. Het huidige massale afschot zal ongetwijfeld een negatieve invloed hebben op de wolven. Er is veel onrust en verstoring, er zijn minder prooien beschikbaar en de ecologische – en zeer gewenste – effecten van de wolf op zijn omgeving worden naar alle waarschijnlijkheid door de intensieve jacht zeer beperkt. De provincie Gelderland heeft al aangegeven niet aan onze eis te willen voldoen en ons pas over twee maanden te willen antwoorden. Dat wil dus zeggen, als de jacht al achter de rug is en de schade is aangericht. Gesteund door een wetenschappelijke goed onderbouwde nota van Prof. dr. Ir. C. Smit zullen we dus op korte termijn, mogelijk begin december, de rechter om een snelle uitspraak vragen om de jacht op de Veluwe stop te zetten.

Moeflons jagen?

Yes we can!

De directie van het Nationale Park de Hoge Veluwe schreeuwt moord en brand over de wolf die op eigen kracht het park ingekomen is. Geen exoot zoals de moeflon, die daar uitgezet werd voor de jacht, maar een inheemse diersoort die streng beschermd is.

Toch laten directeur Seger Emmanuel baron van Voorst tot Voorst en hoofd bedrijfsvoering Jakob Leidekker geen gelegenheid onbenut om de wolf verdacht te maken. Eerst probeerden ze, in strijd met gemaakte afspraken, de wolf te weren uit het park, toen probeerden ze de moeflon tot inheemse soort te laten verklaren (kansloze exercitie), toen zeiden ze dat de wolf hoe dan ook het park zou moeten verlaten, gevangen of geschoten, twee methodes die allebei in strijd met de wet zijn en worden aangemerkt als een misdrijf. Het is een beetje alsof iemand een vos heeft gevangen in z'n kippenhok en elke keer dat er een kip sneuvelt daarvoor de aandacht van de pers zoekt.

Blikje mouflonpastei.

Er zijn gemakkelijke manieren om de moeflon te beschermen, zoals gebeurt op landgoed Noorderheide in Vierhouten met een hek met schrikdraad, maar de Hoge Veluwe fantaseert wild over het evacueren van de moeflons tot de wolf weer weg is. Wat de directie van De Hoge Veluwe zelf van plan is met de moeflons? Leden van het daar actieve jagersgilde schieten er jaarlijks 80 dood, meer dan de wolf doet, maar zonder dat ze daar de publiciteit mee zoeken. En wat ze er vervolgens mee doen? Ze verkopen het via een bevriende slager als moeflon rugfilet (70,- per kg), moeflon biefstuk (51,50 per kg), moeflon stoofvlees (30,00 per kg) of moeflon droge worst (5,25 per stuk). En ze evacueren de geschoten moeflons naar een gepantserde omgeving waar de wolf z'n tanden stuk op zou bijten: ingeblikte moeflons... Yes we can!

Mouflon, Hoge Veluwe.

Foto: Pixabay, Daniel Pankoke.

Josef Reichholf

Kees Palsma

‘Reeën leren van de jacht door de wolf’

Josef Helmut Reichholf (1945) is emeritus hoogleraar aan de Technische Universiteit in München en bovenal een bevlogen natuurbeschermer. In de jaren zeventig stond hij met de *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* aan de wieg van de Duitse natuurbescherming. Met zijn controversiële en zo herkenbare beschouwingen weet hij in tientallen boeken - of ze nu gaan over regenwouden, evolutie of over de hond - altijd een groot publiek te bereiken.

Josef H. Reichholf met Branko.

Passen wolven in het ecosysteem van een dichtbevolkt land zoals Nederland?

Ja natuurlijk, er zijn voldoende prooidieren, ook wilde zwijnen. En, net zoals honden, leren wolven heel gemakkelijk zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. Dit leerproces is niet iets van generaties lange - zo te zeggen - natuurlijke selectie. Maar het leert al van de ervaringen die één roedel doormaakt. In Europa leven bijvoorbeeld al tientallen jaren wolven in het wild aan de rand van Rome en ik mag toch rustig aannemen dat Italië ook een beschaafd land is.

Mensen zijn vaak bang dat wolven een plaag zullen vormen. Wat vindt u?

Wolven hebben een groot territorium en het varieert van 10 vierkante kilometer voor een

kleine roedel tot wel 100 vierkante kilometer. Maar je kunt het ook anders verwoorden: op basis van de gemiddelde Nederlandse omstandigheden zijn wolven veel, veel zeldzamer dan grote honden. Een hond is biologisch gezien een wolf, maar ook gesocialiseerd als huisdier.

“Van het gedrag van mijn hond heb ik meer geleerd dan van al het wetenschappelijk onderzoek over de wolf.”

We hechten waarde aan het samenleven met de hond. We accepteren een aanval van een hond - en zelfs sterfgevallen als gevolg hiervan - als een soort natuurlijke nevenschade, net zoals we de vele doden in het verkeer accepteren omdat we ook waarde hechten aan het autorijden.

In Duitsland hebben we meer dan 10 miljoen honden en ruim 1000 wolven. Dat is de verhouding. We hebben meer problemen met het vertrouwd raken met de wolf dan met de daadwerkelijke schade die een wolf kan toebrengen. Onbekend maakt onbemind. Overal waar wolven zich weer verspreiden nadat ze twee of drie generaties lang zijn uitgeroeid, heb je met dit probleem te maken. Waar mensen wolven al generaties lang kennen, waar ze wellicht nooit zijn weggeweest, weten ze hoe met wolven om te gaan. Daar worden ze niet gezien als de

grote bedreiging want de natuur biedt een wolf genoeg voor een goed leven en in Centraal- en West-Europa is voedsel voor een wolf veel gemakkelijker te vinden dan in Siberië.

Ja, hoe ziet u bijvoorbeeld wolven samenleven met schapen?

Schapen, zeker in een kudde, zijn een natuurlijke en aantrekkelijke prooi voor wolven. Hier moet de schapenhouderij mee om leren gaan. De inzet van gespecialiseerde honden is nog altijd het meest effectief om de schapen te beschermen en dit wordt al eeuwenlang met succes in veel regio's gedaan, zoals in Anatolië en op de Balkan. Dit sluit de mogelijkheid van schade op de één of andere manier natuurlijk niet uit, laat dat duidelijk zijn. Maar de samenleving subsidieert de landbouw en ook de schapenhouderij met veel geld, zoals met een schadevergoeding voor door wolven doodgebeten schapen.

De jagers in Nederland zien de wolf als voedselconcurrent en hebben toestemming gekregen om meer dan 80% van de potentiële prooidieren van de wolf af te schieten in het grootste Nederlandse natuurgebied de Veluwe. Maar is het juist niet omgekeerd? Blijven er, met de jagers als concurrent, niet te weinig zwijnen voor de wolven over in het gebied?

Ja natuurlijk. En het afschieten zal enkel de toename van het wildbestand afremmen. Want er is genoeg voedsel voorhanden in deze gebieden. Het cultuurlandschap is zo rijk aan voedingsstoffen dat het zogenaamde uitdunnen van de wilde zwijnen, reeën en herten geen blijvend effect heeft op de aantallen dieren. Verliezen zoals veroorzaakt door de jacht worden zeer snel door nieuwe jongen goedgemaakt.

Wolven jagen heel anders dan jagers. Wolven beïnvloeden de verspreiding van de prooidieren en houden het bestand in beweging. Prooidieren hebben geleerd uit het zicht van de jagers te blijven. Het resultaat is dat veel van deze intensief bejaagde dieren naar het noorden van Europa zijn uitgeweken. Bovendien is er absoluut geen biologische reden waarom wilde zwijnen of herten nachtdieren zouden moeten zijn. Dat bewijzen de duizenden wilde zwijnen in Berlijn. Ze zijn overdag actief en kunnen goed overweg met mensen. Ze vallen geen mensen aan.

De mens is hier geen bedreiging. Hoe is dat mogelijk, vraagt men zich dan af. Gewoon, omdat de relatie tussen mensen in de *Großstadt* er heel anders uitziet dan die in het open veld. Daar betekent het opduiken van een mens het grootste gevaar.

De Nederlandse Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is van mening dat het afschieten van wilde zwijnen alleen dient om de populatie in toom te houden en dat er dus geen conflict is tussen wolf en jager. Wat vindt u daarvan?

Het feit dat er te veel wilde zwijnen zijn toont aan dat de jagers er niet in geslaagd zijn om de aantallen op het gewenste niveau te houden. Waar wolven en wilde zwijnen min of meer onder natuurlijke omstandigheden leven zoals in

Roemenië of Slovenië en in veel andere gebieden, bestaat dit probleem niet. En in de buitenwijken van Rome is er evenmin een probleem. Het is interessant om te zien dat, ondanks de verschillen, wolven zowel in de bergen in Roemenië als in de periferie van een grote stad zoals Rome, heel gemakkelijk kunnen samenleven met wilde zwijnen zonder dat de bevolking wordt bedreigd. Zo komen we weer bij de kern. We moeten eerst weer leren hoe wolven buiten in het open landschap leven, zodat we verstandiger met de wolf kunnen omgaan. Het is de uitdaging voor ons als biologen en dierenrechtenactivisten om de bevolking duidelijk te maken dat we moeten samen leren te leven en we kunnen niet alleen zwart-wit onderscheid maken tussen goed en slecht. Een wolf doden alleen maar omdat hij door een dorp loopt, is onzin.

*Foto: Pixabay
CreativeNature_nl*

Bibi Dumon Tak

Dierenemotie

Interview

Bibi Dumon Tak wilde ooit dierenarts of ornitholoog worden en maakte naam als schrijfster van een hele reeks bekroonde kinderboeken waarin dieren vaak een hoofdrol spelen. Nu publiceerde ze een Schotschrift tegen de jacht: *In een groen knollenland*, ingegeven door de jachtpartijen in haar achtertuin, waar jagers de rust in het Stillegebied 33 dagelijks aan flarden schieten.

Met een eerder boek heb je nog getwijfeld of je het wel moest publiceren. Nu waarschijnlijk niet?

(Lachend). Nee, geen seconde. Dat ik veel mensen tegen mij in het harnas zou jagen, nam ik op de koop toe.

Ja het is je met dit schotschrift goed gelukt om het smadelijk op te schrijven. Het zal wel niet meer goed komen tussen jou en de jagers maar ondertussen schreef de NRC dat teveel emotie je betoog geen goed doet. Ik vind juist dat je emoties wel mag tonen, anders wordt het een droog verhaal. Ik wil de lezers meenemen. Wat je schrijft dat ben je zelf

en het raakt me ontzettend om dieren gedood te zien worden. Ik heb ervaring met stervende mensen en met stervende dieren en fysiek is er geen verschil. Pas op, ik zeg niet dat het even erg is, dat is iets anders. Als vrijwilliger bij de dierenambulance in Amsterdam zie ik veel dieren doodgaan, maar ik zie daar ook veel bezorgde en verdrietige mensen. Jagers zeggen vaak dat de tegenstanders van de jacht te emotioneel zijn in hun argumentatie, maar leed is emotie. Leed van aangeschoten ganzen die alsnog sterven, want jagers schieten vaak half mis, en leed van mensen die het moeten aanzien. En dat allemaal om een hobby die koste wat het kost in stand gehouden moeten worden.

Je beschrijft een heel mooi ritueel van een zwijnenfamilie die afscheid neemt van een gestorven jong.

Ja daar is een filmpje van op YouTube, natuurfotograaf Thijs Vermeer heeft dat vastgelegd. Het lijkt of ze rouwen. Het laat zien dat, zoals Jane Goodall zegt, dieren en mensen dichter bij elkaar staan dan voorstanders van de jacht, zoals Pauline de Bok, ons willen laten geloven. De emoties van dieren zijn niet wezenlijk anders dan die van mensen. Ik houd van waargebeurde verhalen, en de dialogen in het boek zijn allemaal echt, ook al zou je het soms niet willen geloven.

Waarom jaagt u?
Omdat ik het leuk vind.
waarom?
Omdat ik het leuk vind.
Het is mijn hobby.
Het zit in mijn bloed. Eet u vlees?
Nee.
Dan hebt u een punt.
Waarom jaagt u?
Voor mijn kerstmaaltijd.
Ziet u ze niet liever levend?
Nee, ik heb ze liever op mijn bord.

Waarover ben je het meest boos over geworden in je onderzoek voor dit boek?

Critici van de jacht worden structureel genegeerd en weggelachen. De omgevingsdienst luistert wel, maar zegt vervolgens: ga maar met de jagers praten. Dat heb ik wel honderd keer gedaan.

En de omgevingsdienst drinkt koffie met de jagers, zoals je schrijft.

De jagers kunnen fantastisch goed lobbyen terwijl ze de publieke opinie in Nederland helemaal niet mee hebben. Hun sluiertaal wordt zelfs overgenomen door dierenvrienden die ook spreken van een ganzenplaag bijvoorbeeld! Dat schieten niets oplost en dat die ganzenplaag veroorzaakt wordt door eindeloze graslanden, dat zien mensen niet.

Goedemorgen.
Ook een goedemorgen.
Hebt u enig idee wat u aanricht in de omgeving?
Nee.
Enorm veel overlast.
Is dat zo?
Ja, voor mens en dier.
We moeten wel.

Je hebt veel jagers gesproken, heb je begrip gekregen voor hun motieven?

Er zijn ook wel aardige, echt vriendelijke jagers, die wel zien dat ik het er moeilijk mee heb, maar over het algemeen is mijn begrip nihil. Ik zou het afschieten als het dan per se nodig is, door professionals nog kunnen begrijpen, maar dan is het een baan zoals in het slachthuis. Daar willen Nederlanders niet meer werken, maar jagers doen het uit vrije wil. Ze gaan met voorbedachten rade naar het bos in de hoop een zwijn of een hert te schieten, een ander neemt een verrekijker mee.

Franciscus baron A.J.C. van Voorst tot Voorst, durfde in de negentiende eeuw nog wel te zeggen dat de jacht een 'verheven genot' schenkt, zoals 'geen ander vermaak ter wereld opleveren kan'.

Ja, die was tenminste eerlijk. Nu proberen ze zich met schijnargumenten een mooi imago aan te meten. Bijvoorbeeld dat wild biologisch en puur natuur zou zijn, maar ik heb het meeste moeite met het argument dat het wild vrij en gelukkig geleefd heeft. Moet je ze daarom na een jaar afschieten, terwijl ze wel tien jaar oud kunnen worden? Moet je ze juist niet afschieten als ze ongelukkig, gewond of kreupel zijn? Het is alsof je zou zeggen, het is niet zo erg dat jonge mensen na een kort maar vrij gelukkig leven om-

komen bij een auto-ongeluk. Dat is toch een hele rare redenering. Ook dat jagers zich een predator wanen is belachelijk, want het is uitermate laf zoals ze hun prooi doden.

*Het klinkt misschien raar, maar ik houd net als u van dieren.
Houd u ook van uw kinderen?
Ja maar...
die schiet u toch ook niet neer.
Dat is anders.
Hoe anders?
U begrijpt het niet.
Nee, ik begrijpt het niet.*

Je maakt grappen over mannen met dubbelloops achternamen en noemt jagers eencelligen, amoeben, platwormen, micro-organismen.

Ja voor mijn schrijfplezier met zo'n verdrietig onderwerp was dat nodig.

Kun je verklaren hoe de jagers hun praktijken nog geaccepteerd weten te krijgen?

'De brutalen hebben de halve wereld' wordt gezegd, maar in werkelijkheid hebben ze de

hele wereld. Denk alleen maar aan Laurens Hoedemaker, de oud-directeur van de Koninklijke Nederlandsche Jachtvereniging, die de inperking van de nationale wildlijst ziet als strijdig met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Hoe potsierlijk is dat! Hij vindt jagen 'waanzinnig leuk.' Dat ze in staat zijn dieren af te schieten, zegt iets over hun testosterongehalte en ze hebben veel macht, connecties en geld. Als je hun communicatie goed bekijkt is het lachwekkend, maar wel effectief, mensen trappen erin.

Je was bij een actie van De Fauna-bescherming in het Kroondomein.

Ik ben niet van de spandoeken maar Harry Voss, mijn nieuwe held, nodigde me uit en ik wilde het weleens meemaken. Er was veel zenuwachtig gedoe van ik denk beveiligers en een fietser werd in een politiebusje afgevoerd, misschien omdat de koning daar bezig was. Maar het was een prima actie. Ik hou zelf van schaatsen maar een kunstijsbaan is belastend voor het milieu, en demonstranten langs de ijsbaan zouden mijn plezier wat temperen. Zo is het ook met de jagers. Er moet veel meer actie worden gevoerd. Wat me ook verbaasde: in het Kroondomein zag ik voor het eerst wilde zwijnen van dichtbij, ze zijn daar tam en lopen je voor de voeten. Het is gewoon een dierenpark, een Efteling met bijgevoerde lieve zwijntjes. Dan ga je daar je hobby op botvieren, ik kan dat gewoon niet begrijpen.

De romantiek van het jagen?

Ik begrijp niet dat de koning niet beseft dat hij dat beter niet kan doen. Hij wil populair zijn, maar richt zich alleen op mensen die het met hem eens zijn of die het niks kan schelen. Er komt ook geen volksopstand als de koning een zwijn schiet, omdat het mensen niet direct raakt, niet persoonlijk. We worden pas boos als ons iets wordt ontnomen, 130 kilometer rijden bijvoorbeeld. Nu ziet hij af van een deel van de subsidie, zodat hij toch kan blijven jagen. Hij behoort tot de brutalen en hij vergeet even dat hij het gehele volk vertegenwoordigt. En Amalia heeft inmiddels alvast haar jachtakte gehaald, terwijl ze zeventien is. Volgens de jagerssite kan dat pas met achttien. (lacht) Nee, ik ga zeker nooit een lintje krijgen.

*'Hert schiet jager!'
Een bordje in het
bos door Bibi
Dumon Tak zelf
aangepast.*

De Oranjes zijn erfelijk belast, ze komen uit een familie van 'zwijnenverdelgers'.

Misschien gaat Amalia later anders denken.

Waar komt jouw motivatie eigenlijk vandaan. Je moeder hertrouwde met een jager die zich later bekeerde en thuis tofu ging bakken.

Grappig dat zo'n verhaal jaren later een functie krijgt. Ik kijk gewoon heel graag naar dieren. Kinderen van nu denken goed na. Ik kom veel op scholen en er komen altijd vooral meisjes van 10 of 11 naar me toe om te vertellen dat ze vegetariër zijn. Fantastisch vind ik dat en ze nemen hun ouders daarin mee.

Wat wil je met het boek bereiken?

Ik wil een discussie op gang brengen, ik wil dat mensen erover gaan praten, dat het grote leed gezien wordt. De hazen zijn bijna op! Ik ben kind aan huis in de polders en heb de afgelopen maanden nog maar één haas gezien.

De laatste zin in het boek is 'Hoogmoed komt voor de val, ook voor de koning.'

De natuur kan prima zonder de koning, maar de koning kan niet zonder natuur. Uiteindelijk gaat hij dit verliezen, uiteindelijk zal hij moeten buigen.

DE GEUS

Bibi Dumon Tak – In een groen knollenland,
Een schotschrift tegen de jacht
De Geus, 184 pagina's.
ISBN 978 90 445 4598 2

Bestuursleden
Harry Voss en
Niko Koffeman
ontvingen uit handen
van Bibi Dumon Tak
de eerste exemplaren
van haar boek dat in
NRC en Volkskrant
gewaardeerd werd
met 4 sterren!

Bloedbad Veluwe

De actie werd gestart op de plek waar enkele dagen ervoor graffiti-kunstenaars deze schildering hadden gemaakt. Helaas was deze schildering al spoedig weer verwijderd.

*Aftrap actie stop het bloedbad op de veluwe.
Foto: Koen van der Schuur.*

Al vroeg in het voorjaar kregen we de eerste signalen dat er dit seizoen door jagers meer edelherten, damherten en zwijnen geschoten zouden worden, dan ooit eerder het geval is geweest. Jarenlang is het faunabeleid gericht geweest op het voor het plezier van de jagers creëren van zoveel mogelijk dieren. Dieren worden nog steeds (heimelijk) op grote schaal bijgevoerd, waardoor ze zoveel mogelijk jongen krijgen.

Eigenlijk is het onbestaanbaar dat jagers als gewapende heersers over het dierenrijk een staat binnen de staat vormen. Ze tellen hoeveel dieren er zijn, bepalen hoeveel er in hun optiek afgeschoten mogen/moeten worden, ze voltrekken het vonnis, organiseren zelfs toezicht en handhaving en zijn zelf leverancier aan de poelier. En wat overdag niet lukt doen ze 's nachts; ook dan staan ze zonder enige vorm van sociale controle de dieren letterlijk naar het leven.

Zelfs in beschermde rustgebieden van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, het Kroondomein en het Gelders Landschap, zijn jachthutten te vinden en worden de dieren met voedsel in het schootsveld van de jagers gelokt.

Nog nooit was het verschil tussen de telgegevens van de jagers en het aantal dieren dat op de korrel genomen wordt zo groot als dit jaar: zelfs anonieme medewerkers binnen de terreinbeherende organisaties spraken er schande van en vroegen ons in actie te komen.

Dat hebben we gedaan. We hebben met een groot aantal vrijwilligers actie gevoerd in de Veluwe dorpen rondom de natuurgebieden waar het bloedbad wordt aangericht en kregen veel positieve reacties van de lokale bevolking.

Inmiddels hebben we ook de rechter ingeschakeld om te oordelen over dit in onze ogen schandalige, onnodige en contraproductieve bloedbad.

Hierbij een foto-impressie van onze protesten; u kunt erop rekenen dat we er alles aan zullen doen om de dieren op de Veluwe te beschermen tegen de jagers!

Hoogste tipgeld ooit: de jacht op de wolvendoder in Opsporing Verzocht

Een unieke samenwerking tussen De Faunabescherming, haar donateurs, de politie en Opsporing Verzocht, zorgde op 16 november voor een tv-oproep die door meer dan 700.000 kijkers gezien werd. Inzet: de Gouden Tip die leidt tot opsporing en vervolging van de dader die de wolf schoot en bij Stroe dumpte, kan de tipgever tot € 16.000,- opleveren.

Is het zoeken naar een naald in een hooiberg? Of zijn er mensen die over daderinformatie moeten beschikken? Vast staat dat het aantal mogelijke verdachten veel kleiner moet zijn dan de 17.000.000 inwoners van ons land.

Het overgrote deel van de Nederlanders moet volgens onderzoek van Blauw Research respectievelijk NIPO weinig hebben van de jacht: de meeste mensen hebben geen wapenvergunning, laat staan een vuurwapen; de meeste mensen weten in een donker bos op de Zuid-Veluwe gedurende de nachtelijke uren de weg niet en de meeste mensen hebben geen idee waar ze de wolf zouden moeten vinden.

Het ligt dus voor de hand om de aandacht vooral te richten op mensen uit kringen die zich uitspreken tegen de aanwezigheid van de wolf in de Nederlandse natuur, op mensen die over een wapen kunnen beschikken en op mensen die zich door de Veluwe bossen kunnen bewegen ook in het donker, zonder betrap te worden. Wie een wolf schiet kan in Nederland een gevangenisstraf krijgen van maximaal zes jaar of een geldboete van de vijfde categorie (maximaal € 87.000,-).

Het is niet heel makkelijk om aan te geven waar de dader gezocht moet worden, maar net zoals wolven hebben in de natuur schietende mensen ook hun eigen territoria en vaste patronen. Dat

zou de zoektocht van de politie kunnen vergemakkelijken. Een van onze tipgevers maakte voor ons een overzichtelijke indeling van het bosrijkste deel van Nederland:

De Wild Beheer Eenheid (WBE) Zuid West Veluwe, schiet wilde hoefdieren af in leefgebied VI.

De locatie waar de drachtige wolvin werd doodgereden op de N224, de Verlengde Arnhemse weg die loopt van Ede naar Arnhem bij Planken Wambuis, valt onder **WBE Zuid West Veluwe** (KNJV nr. 0360).

WBE De Schaffelaar

De doodgeschoten mannetjeswolf die nabij Stroe is gevonden in een greppel langs de Stroeërschoolweg nabij buurthuis de Schaapskooi en nabij de zijweg de Wolweg (deel van de N800). Daar is veel bebouwing in de omgeving, waardoor er niet gejaagd kan worden. De vindlocatie valt onder het jachtgebied van WBE De Schaffelaar Gelderland.

Spoorzoeken

Naar het oosten gaat de **Stroeërschoolweg** over in de **Houtbeekweg**, die doorloopt tot onder de N310 door. Bij de tweede T-kruising is zuidwaarts de Parkeerplaats **Houtbeekweg**, waar de schutter zijn auto geparkeerd zou kunnen hebben. Al bij de eerste kruising zuidwaarts komt de weg uit bij fietsknooppunt 10. Daar is een open (gras)veld waar de wolf waterdrinkend geschoten zou kunnen zijn; bij maanlicht of met een buks met lasertelescoop. Ervan uitgaande dat het dier op korte afstand van de vindplek geschoten zou kunnen zijn. Geen enkele dader zou een grote afstand tussen afschotplek en vindplek willen overbruggen, vanwege het risico om met een dode wolf in

Het is interessant om te zien hoe jagers en/of andere schutters de mogelijkheid hebben een streng beschermde wolf neer te leggen in de "vrijstaat" op het gebied van de indeling van jachtvelden: Stroe. De in België geschoten drachtige wolvin Naya werd niet teruggevonden, noch degene die haar doodde, ondanks een tipgeld van € 30.000,-.

De in Nederland geschoten wolf werd als trofee gedumpt, vermoedelijk door de dader, die daarmee nadrukkelijk wel sporen naliet. Met hulp van het Nederlandse publiek zou het mogelijk moeten zijn de dader te vinden en voor de rechter te

brengen! De uitzending van Opsporing verzocht is terug te zien via Opsporing verzocht en uitzending gemist. Alle informatie is meer dan welkom!

De in Stroe gevonden doodgeschoten wolf. Foto: dierenambulance Barneveld.

de auto gepakt te worden, gelet op de hoge straf die op dat misdrijf staat.

Andere scenario's

Naar het zuiden langs de Wolweg (N800) komt een kruising met een afslag naar de Kootwijkerdijk. Naar het oosten kruist de weg over de Provinciale weg N310. Door de passage in het hek komt men dan in het Veluws jachtveld 401. Dat ligt binnen het domein van het ASK Harskamp. Ten zuiden van de Boerderij Dopheetsdel en de Manege liggen twee vennetjes: de loofles. Ook daar zou de wolf bij het beschikbare drinkwater opgewacht kunnen zijn.

Vanwege en t.b.v. de afschot-ontheffingverleningen van de Provincies aan de provinciale FBE's, moest de voorheen De Schaffelaar genoemde WBE, gesplitst worden in de WBE De Schaffelaar Utrecht (KNJV nr.0397) en de **WBE De Schaffelaar Gelderland (met nog steeds hetzelfde KNJV nr. 0397).**

Het dorp **Stroe** ligt in de uiterste Noordoosthoek van WBE De Schaffelaar Gelderland. Stroe ligt hemelsbreed circa 19 km van de plek op de N224 nabij restaurant Planken Wambuis waar de wolvin is doodgedood.

Beide WBE's hebben nog steeds hetzelfde bestuur, dezelfde secretaris en ook hetzelfde secretariaats-emails adres. En een gezamenlijke besloten website.

Uit de digitale jacht-atlas: "Bedrijfsschap Jacht, Productschap Wild" blijkt het volgende:

In de Provincie Utrecht horen 7 gemeenten, respectievelijk 7 BOA's, gezamenlijk controle uit te oefenen op WBE De Schaffelaar Utrecht.

WBE De Schaffelaar Gelderland valt alleen onder de Gemeente Barneveld en wat jachtcontrole betreft dus onder slechts één enkele natuurwet BOA. Het risico om met de dode wolf gesnapt te worden is daar beperkt.

Op de jachtveldenkaart van de Veluwe van de dienst NMF van Ministerie LV (laatste wijziging) d.d. 8-9-1993 valt Stroe en directe omgeving buiten de aangegeven (omkaderde) Veluwse jachtvelden en heeft dat gebied ook geen Veluws jachtveldnummer. In termen van Faunabeleid is het dus een soort niemandsland, een relatieve vrijstaat op het gebied van handhaving van jachtwetgeving.

WBE Midden Veluwe

Vlak bij - ten oosten - van Stroe en van de Provincialeweg N310 ligt wel zo'n Veluws genummerd jachtveld. Dat omvat het Kootwijksche veld en het Militair Oefenterrein Het Loobosch. Die behoren tot het gebied van het ASK Harskamp. Dat jachtveld heeft nummer 401. Het valt onder de Gemeente Barneveld en **WBE Midden Veluwe.**

NOJG

Behalve KNJV leden van WBE De Schaffelaar Gelderland zijn er ook boeren in de omgeving van Stroe die lid zijn van de **NOJG, de boerenjagersvereniging.**

En er zijn particulieren met een wapenvergunning die beschikken over een flobertbuis. Mogelijk zijn er bij sectie kogelrestjes gevonden die duiden op de gebruikte munitie.

WBE De Vallei

De secretaris van **WBE De Vallei (KNJV nr. 0044)** heeft een wapenwinkel in Veenendaal. Het jachtgebied van WBE De Vallei is kleiner dan 5000 hectare en zou vanwege het wettelijk vereiste gecoördineerde wildbeheer in ieder geval geen vergunningen mogen ontvangen voor het schieten van wilde grote hoefdieren. De Gemeente Ede omvat naast WBE De Vallei nog delen van 6 andere WBE's waar haar BOA's controle op moeten uitoefenen. Park De Hoge Veluwe - als zevende - valt daar ook onder, omdat ook het park wordt aangemerkt als zijnde een WBE.

De jacht rond de wolf

Tijdens het seizoen 2021/2022 worden op de Veluwe, in het hart van het leefgebied van de wolf, meer dan ooit prooidieren (edelherten, damherten en wilde zwijnen) geschoten. Jagers zeggen dat er in de winterperiode voor herten en zwijnen onvoldoende natuurlijk voedsel zou zijn en lijken daarop in te willen spelen als een soort 'beschermengelen des doods'. Ze schieten de dieren voor ze honger zouden kunnen krijgen. Met het schieten van 3.000 edelherten, 700 damherten en 8.500 wilde zwijnen,

Verstoort de wolf niet!

meer dan 80% van deze populaties, gaat de natuurlijke populatiedynamiek en de groepshierarchie volledig aan flarden. Het risico bestaat dat dieren doelloos gaan zwerven en de voortplantingsprikkel

alleen maar groter wordt. Wilde zwijnen hebben op dit moment al ruim vier keer zoveel biggen dan onder meer natuurlijke omstandigheden. Zie ook pagina's 14 en 15.

We vroegen mr. dr. Arie Trouwborst van de Universiteit Tilburg, specialist in internationaal en Europees natuurbeschermingsrecht naar zijn visie op de jacht in het leefgebied van de wolf. Hij zegt dat uit het (Europees) natuurbeschermingsrecht (soortenbeschermingsverplichting van artikel 12 Habitatrichtlijn, m.a.w. de Bijlage IV-status van de wolf), kan worden afgeleid dat de overheid in het leefgebied van wolven het wildbeheer zodanig moet reguleren dat er ruim voldoende voedselaanbod voor de wolven is.

Volgens het Europees Hof van Justitie brengt deze verplichting met zich mee dat voor de wolf een uitgebreid en gericht maatregelenpakket moet worden vastgesteld en uitgevoerd, onder meer om het waarborgen van een voldoende voedselaanbod zeker te stellen.

Een bijkomend juridisch argument hiervoor is, dat de Veluwe voor de wolf (uit hoofde van zijn Bijlage II-status) eigenlijk al zou moeten zijn aangemerkt als Natura 2000-gebied. Ook uit die gebiedsstatus zou duidelijk de verplichting voort-

vloeien om voor voldoende wilde prooi voor de wolvenpopulatie in het gebied te zorgen.

Daarnaast is er de specifieke verplichting die voortvloeit uit artikel 12(1)(b) van de Habitatrichtlijn, vastgelegd in artikel 3.5(2) van de Wet natuurbescherming, die het "opzettelijk verstoren" verbiedt.

Volgens de Europese Commissie betekent het begrip verstoring een zekere mate van schade-lijkheid voor de wolf, zoals een negatief effect op de overlevingskans of voortplanting van de betrokken dieren.

Al met al lijkt het er in beginsel op dat grootschalige jacht op hoefdieren in gebieden waar wolven gevestigd zijn, en zeker in de nabijheid van voortplantingsplaatsen van wolven, al gauw op gespannen voet staat met het Europese en Nederlandse natuurbeschermingsrecht.

Een uitzondering van de betreffende verbodsbepalingen kan alleen worden verleend onder strikte voorwaarden. De lat ligt daarbij hoog; de bewijslast dat aan de diverse voorwaarden voldaan is rust op de betrokken autoriteiten.

De wettelijke zorgplicht brengt met zich mee dat een streng beschermde soort als de wolf het voordeel van eventuele twijfel zou moeten krijgen. Er zal hoe dan ook vermeden moeten worden dat de wolf de Veluwse natuur op enigerlei wijze 'uitgejaagd' wordt, zodat hij zijn voedsel moet gaan zoeken bij gehouden dieren, waar hij op dit moment geen voorkeur voor lijkt te hebben.

De Groningse hoogleraar prof. dr. ir. Chris Smit onderzocht op ons verzoek in hoeverre intensief afschot van wilde hoefdieren op de Veluwe negatieve effecten heeft voor de wolf. Lees meer hierover op pagina 6.

We houden u graag op de hoogte van de voortgang van de gerechtelijke procedure die we hebben aangespannen tegen de vrijstelling voor het massale afschot zoals die gegeven is door de provincie Gelderland.

Zie ook pagina 5.

Status van de wolf in Europa

Stéphanie Palsma
van Voorthuizen

De wolf is door de Europese Unie aangewezen als een diersoort van

“gemeenschapsbelang” die bescherming en instandhouding vereist. Bescherming vindt plaats op grond van twee overeenkomsten.

Dat zijn het Verdrag inzake de instandhouding van de Europese fauna en natuurlijke habitats (bekend als de Conventie van Bern): de wolf is opgenomen in bijlage II als strikt beschermde soort en Richtlijn 92/43 EEG van de Raad van 21 mei 1992 betreffende het behoud van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (gewoonlijk de Habitatrichtlijn genoemd): de wolf is opgenomen in bijlage II (soorten van communautair belang waarvan het behoud de aanwijzing van speciale gebieden vereist), en bijlage IV (soorten die strikte bescherming behoeven). Deze richtlijn is bindend voor alle leden van de Europese Unie.

In een aantal Europese landen of regio's mag een wolf onder voorwaarden gedood worden. Dit mag in Estland, Letland, Litouwen en in het Finse rendierbeschermingsgebied, in Bulgarije, Polen en Slowakije, ten noorden van de rivier Duero in Spanje en op het Griekse grondgebied boven de 39ste breedtegraad.

Er zijn andere landen die hebben gevraagd af te wijken van de beschermingsstatus om onder meer schade aan de veehouderij tegen te gaan. Af-schot mag daardoor in Frankrijk, Hongarije, Kroatië, Roemenië, Slovenië en Zweden, wanneer er geen andere bevredigende oplossing gevonden kan worden.

Als het aan de faunabeheereenheden en boeren ligt, krijgt Nederland die uitzondering ook. In de

eerder genoemde Conventie van Bern is echter bepaald dat voor elk land individuele actieplannen moeten worden opgesteld voor het behoud van de wolf.

Legaal jagen op wolven kan in een aantal omliggende landen die geen lid zijn van de EU nog altijd. Denk aan Rusland, Wit-Rusland, Oekraïne, VJR Macedonië en Albanië. Op de website Bookyourhunt.com kan je voor nog geen € 1050,- een driedaagse wolvenjacht boeken voor het schieten van één wolf. Let op, vertellen ze erbij: als je hem alleen verwondt, geldt dat ook als schieten. Dat de voorwaarden in de EU toch niet zo stringent uitpakken, blijkt uit het feit dat je op dezelfde site ook gewoon ongegeneerd een wolvenmoord in Estland kan boeken.

Stroperij blijft toch een van de belangrijkste oorzaken van wolvensterfte. Dit stroppen bestaat uit illegaal schieten en de inzet van vergiftigd aas. Ook strikken en vallen die voor andere soorten zijn opgesteld worden de wolf fataal. Handhaving van wetten ter bescherming van wolven is vaak ontoereikend. De sancties voor het illegaal doden van een wolf verschillen ook per land. Bijvoorbeeld:

- Duitsland: tot 5 jaar gevangenisstraf of een boete (hoogte door de rechter vast te stellen).
- België: tot 5 jaar gevangenisstraf en een boete van € 250.000,- tot € 500.000,-, plus kosten.
- Frankrijk: tot 3 jaar gevangenisstraf en een boete van € 150.000,-.
- Polen: tot 2 jaar gevangenisstraf of betaling van een boete tot € 10.000,-.

Een Nederlandse jager die eind 2019 in Polen, nota bene in een Natura 2000 gebied, een wolf doodschoot, kreeg een boete van de Poolse rechter van € 400,-.

Buitenland

Kinderpa

**#STOPDOLFINARIUM
#FREEMORGAN**

Heb je wel eens een echte dinosaurus gezien?
Wat een domme vraag van ons hè?!

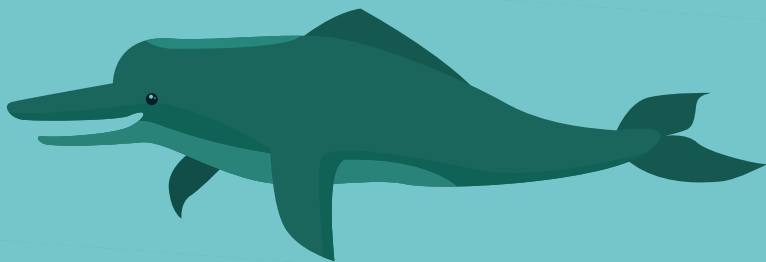
Maar stel, ze zijn er nog wel. Zou je dan willen
dat mensen ze trucjes leren en een show met
ze doen? Gewoon omdat mensen ervoor
betalen om die dieren te zien.

Nee natuurlijk, maar we doen het wel met
andere dieren, zoals dolfijnen en walvissen.

Het is alweer tien jaar geleden dat Morgan,
een jonge vrouwelijke orka, uitgehongerd is
gevonden in de Waddenzee. Het is een zee-
zoogdier, de kinderen worden geboren net
zoals bij mensen en ze drinken ook moeder-
melk.. Maar omdat de oceanen zo vervuild zijn,
vinden de orka's steeds moeilijker genoeg
te eten en Morgan is naar het Dolfinarium in
Harderwijk gebracht om weer op krachten te
komen. Daarna zou ze weer terug gaan naar
haar familie in de oceaan. Een groep weten-
schappers wist zelfs heel precies waar dat was.
Maar zo liep het niet. Toen Morgan weer sterk
was, mocht van de minister naar een zee-
dierenpark in Spanje. Daar is ze, net zoals ze
in het Dolfinarium doen, getraind om trucjes te
doen. De dieren die in de oceaan thuishoren
zitten daar in veel te kleine zwembadjes.

gina

De Faunabescherming wil dat ze worden vrijgelaten. En als dat niet kan, moeten ze worden opgevangen op zee, zonder dat ze kunstjes moeten doen voor publiek.

Het Dolfinarium in Harderwijk kan dan dienen als tijdelijke opvang voor zeezoogdieren in nood.

Als je juf of meester met jullie naar het dolfinarium of dierentuin wil, mag je gewoon zeggen dat dit dierenleed is. Je kunt veel beter je fantasie gebruiken en die middag van klei een mooi dier maken, je weet best hoe ze eruit zien, daar heb je 'dierenpretpark' voor nodig!

IS EEN ORKA NOU EEN DOLFJN OF EEN WALVIS? DAT BIJT VERWARREND. IN HET ENGELS NOEMEN ZE ORKA'S OOK WEL 'KILLERWHALE' EN EEN ANDERE NAAM VOOR ORKA IS ZWAARDWALVIS. TOCH BEHOREN ORKA'S TOT DE FAMILIE VAN DOLFJNEN. HET IS EIGENLIJK DE GROOTSTE DOLFJNEN-SOORT OP AARDE.

Hoe slapen en ademen dolfijnen?

Dolfijnen ademen via het blaasgat bovenop hun kop. Ze kunnen niet onbewust ademen, zoals mensen doen. Ze moeten blijven denken aan de volgende hap lucht die ze aan de oppervlakte moeten halen. Wanneer ze zoals mensen in slaap zouden vallen gaan ze dood. Dolfijnen slapen daarom maar half. Ze kunnen de ene hersenhelft laten slapen, terwijl de andere helft het belangrijke werk van de slapende helft overneemt. Op deze manier kan de dolfijn toch veilig een dutje doen. Als dolfijnen gewond raken worden ze vaak door soortgenoten geholpen. Ze houden de gewonde dolfijn boven water.

Gevangen

Redactie

De Faunabescherming loofde een beloning van € 1000,- uit voor tips over locaties in Brabant en Limburg, waar boeren en jagers vangkooien plaatsen om wilde zwijnen te lokken. De vangkooien worden gesubsidieerd door de provincie, maar de locaties bleven lange tijd onbekend en als gevolg van de coronacrisis ontbrak afgelopen tijd elke vorm van sociale controle in de natuur.

Wanneer de zwijnen gevangen zijn, soms met hele families tegelijk, worden de dieren vanaf korte afstand door jagers doodgeschoten. Ook de zuigelingen en hun zogende moeders ondergaan dit wrede lot. Zelfs 's nachts is het jagers toegestaan de dieren in gevangenschap dood te schieten.

De vangkooien worden in Nederland gebouwd naar Amerikaans voorbeeld. Vragen over de stress die dieren ondervinden, over bijvangst van andere soorten, over de locaties waar de vangkooien zijn opgesteld en toezicht op de wijze van vangen en doden, blijven onbeantwoord.

Daarom zag De Faunabescherming zich genoodzaakt tipgeld uit te loven.

Wilde zwijnen worden door boeren en jagers gedemoniseerd omdat ze met het overbrengen van ziektes een gevaar zouden vormen voor de intensieve veehouderij, terwijl steeds meer onderzoekers erop wijzen dat juist de intensieve veehouderij een gevaar vormt voor de volksgezondheid, niet de wilde zwijnen.

Het illegaal uitzetten van dieren ten behoeve van de jacht levert meer gevaar op dan het gedogen van in het wild levende populaties zwijnen. Ook in zogenaamde nulstandsgebieden.

We kregen tips over twee locaties waar vangkooien voor wilde zwijnen op scherp stonden. Natuurlijk in afgesloten terrein, zodat er geen pottenkijkers bij zouden kunnen komen. Ineke van den Abeele en Harry Voss gingen niettemin op burgerinspectie en vonden een kooi op locatie: (51.3553, 5.8359) in Nationaal Park De Groote Peel.

In de kooi lagen appels om de dieren te lokken, maar het was wel duidelijk dat er al lange tijd helemaal geen zwijnen in de buurt van de vangkooi waren geweest. Om een indruk te krijgen hierbij wat foto's van de kooiconstructie!

Zwevend reclameblok Voor de visueel gehandicapte jager

Bent u, met uw beperkt gezichtsvermogen
thans aangewezen op 't grootletterboek?
Of raakt dankzij het loensen uwer ogen
het mikpunt tijdens 't jagen doorgaans zoek?

Denkt u derhalve dra te moeten stoppen
met uw geliefde jacht op 't everzwijn?
En acht u dat maar amper te verkroppen?
Welnu; dat zou pas echt kortzichtig zijn!

Want zelfs voor hen die in het donker leven
zich daags bedienen van het brailleschrift
is het te vroeg hun hobby op te geven
en te vervreemden van hun killerdrift

Voor u, die hier recent alleen nog bot ving
is hier 't product waarnaar u heeft gesmacht
ontworpen met het oog op uw beperking
Een ergonomisch hulpstuk voor de jacht

Een staaltje van op maat gesneden koopwaar
betaalbaar en.....succes gegarandeerd!
't Beproefde wondermiddel dat onfeilbaar
trefzekerheid snel optimaliseert

't idee kwam zomaar uit de lucht gevallen
Een bodemloze kooi boven de plek
waar zwijnen komen eten met z'n allen
De ruime diameter werkt te gek!

Plaats lokaas midden op de plek waarboven
de vangkooi slim in stelling is gebracht
En wordt daaraan gesnuffeld of gesnoven
maak dan gebruik van gratis zwaartekracht

De kans om weg te vluchten is verkeken
voor de complete everzwijnenkliek
Het enige dat nu nog uit kan breken
is – sorry voor het woord – blinde paniek

O jager, 'k zie u al van vreugde dansen
De kooi is letterlijk 'op maat' gemaakt
daar u op basis van gelijke kansen
er blindelings zelfs alles nog mee raakt

Wees niet bevreesd nog lang tekort te schieten
en voel u van uw handicap bevrijd
Ik hoop dat u nog lang weet te genieten
van uw intens sportieve bezigheid

© Aad van der Waal/ mei 2020

De wet en het Kroondomein

Stéphanie Palsma
van Voorthuizen

Rentmeester Arno Willems van het Kroondomein organiseerde een persevenement in theehuis het Uddelermeer.

Onder het genot van koffie, appeltaart met slagroom en voor een wand die gevuld was met trofeeën zoals hertengeweien en opgezette zwijnenkoppen, vertelde de rentmeester wat de plannen waren met het Kroondomein en de aan te vragen natuursubsidie.

Hoewel er in kabinetskringen herhaaldelijk tegenover burgers en bedrijfsleven voor gepleit is niet de randen van de wet op te zoeken, lijkt de koning zich daar weinig van aan te trekken.

Wat vooraf ging: de koning had een natuursubsidie voor Kroondomein Het Loo, maar die bleek in strijd met de wettelijke voorwaarden: een gesubsidieerd natuurgebied moet 358 dagen per jaar zijn opengesteld voor het publiek. En dus niet gesloten tijdens het jachtseizoen, van 15 september tot 26 december.

De Tweede Kamer eiste dat het gebied jaarrond opengesteld zou worden, het was immers in 1959 door Wilhelmina geschonken aan het Nederlandse volk?

Er kwamen vanuit het kabinet tegenstrijdige reacties. Eerst was sluiting bedoeld voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer onjuist,

omdat de wettelijke voorschriften bepalen dat maximaal 1 hectare gesloten mag blijven om privacy-redenen, in combinatie met natuursubsidie.

Vervolgens werd het gebied afgesloten voor uitoefening van de jacht: het dichtst bij de werkelijkheid. Immers, waarnemers van De Faunabescherming doen al jaren ooggetuigenverslag vanuit het Kroondomein, waar inderdaad druk gejaagd wordt.

Toch kwam nu van Willems rentmeester een andere verklaring: sluiting in het belang van de natuur.

De natuur van de koning, die meent niet zonder het doden van dieren te kunnen, want de rust in het gebied wordt door de vele jachtpartijen natuurlijk danig verstoord. Kennelijk was "rust voor de natuur" bedacht door weggetjeswetters die een list moesten bedenken om de koning aan een nieuwe miljoenensubsidie te helpen en toch het Kroondomein jaarlijks voor het publiek te kunnen sluiten.

Met een schuifspelletje de som anders maken, maar de uitkomst vrijwel gelijk houden.

Het natuurgebied tussen Elspeet en Apeldoorn van 6700 hectare, waar om volstrekt duistere redenen veel meer wilde zwijnen leven dan in de omliggende gebieden, wordt in juridische zin opgeknipt in een deel van 1300 ha dat het hele jaar open blijft, een deel van 1600 hectare (rustgebieden en ecoducten) dat het hele jaar gesloten blijft en een deel van 3400 hectare dat gedurende het jachtseizoen 3 maanden dicht gaat "om de natuur en edelherten en wilde zwijnen rust te gunnen."

De koning zou slechts één dagdeel per jaar jagen, soms met gasten, maar het eindresultaat van het nieuwe voorstel is dat 5000 van de 6700 hectare gedurende het jachtseizoen dicht is. Dat is meer dan 70% van het gebied.

Emeritus hoogleraar Van Mourik sprak eerder in Zembla al van 'juridische belazerij', hoogleraar Voermans sprak van onrechtmatigheid en "als dit bij de rechter komt denk ik dat die er gehakt van gaat maken". En onze advocaat, hoogleraar Nicolai zei: "het kan natuurlijk niet dat er ongelijke behandeling is, een bevoordeling van één iemand".

We zullen de nieuwe subsidieaanvraag met Argusogen beoordelen met in gedachten de uitspraak van demissionair minister Schouten: "Met de huidige subsidie zal het natuurgebied het gehele jaar open moeten blijven voor het publiek".

In naam van Oranje!

Crowdfunding voor de rechtszaak om de 4,7 miljoen natuursubsidie terug te vorderen

Redactie

De Faunabescherming is een rechtszaak begonnen om de onterecht verleende miljoenen-subsidie aan koning Willem-Alexander voor het Kroondomein, terug te vorderen. De initiële kosten van de procedure worden geraamd op € 12.000. U kunt, met een unieke juridische fondswervingsactie, gefaciliteerd door LegalCrowd, helpen door een bijdrage aan de proceskosten te doneren.

Koning Willem Alexander heeft in de afgelopen 5 jaar, voor € 4,7 miljoen subsidie gekregen voor het Kroondomein. Hoewel het natuurgebied daarvoor tenminste 358 dagen per jaar opengesteld moest zijn voor het publiek, sloot de Koning het ieder jaar af van 15 september tot 25 december om te kunnen jagen.

Het publiek, dat bent u!

- Het publiek is formeel eigenaar van het terrein sinds Wilhelmina het gebied in 1958 aan het volk schonk.
- Het overgrote deel van de Nederlandse bevolking is tegen de jacht op dieren.
- Het heeft de koning niet behaagd zich aan de openstellingsvoorwaarden voor de subsidie te houden.

Het kabinet stuurde jarenlang omfloerste antwoorden in antwoord op vragen vanuit de volksvertegenwoordiging over de sluiting van het Kroondomein. Daarin werden zaken als 'persoonlijke levenssfeer', 'eigenstandige afwegingen', etc. aangevoerd, terwijl er voorbijgegaan werd aan het feit dat er nadrukkelijk werd afgeweken van de wettelijke regels die voorschrijven dat een gebied alleen voor subsidie in aanmerking kan komen wanneer het tenminste 358 dagen per jaar opengesteld is voor het publiek. Bovendien is bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de wet gelimiteerd tot maximaal 1 hectare. De afwijking van de openstellingsverplichting van minimaal 358 dagen per jaar had niets met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

van de Koning te maken, maar was 'vanwege de Koninklijke jacht' opgenomen in de subsidiebeschikking.

De Faunabescherming eist dat de Koning de onterecht verkregen subsidie over de afgelopen 5 jaar onmiddellijk terugstort

In de kabinetsbrief die minister Schouten van LNV hierover op 8 september 2021 naar de Kamer stuurde, zegt ze dat de subsidieverlening voortaan overeenkomstig de daartoe geldende wettelijke regels zal plaatsvinden. Daarmee erkent het kabinet impliciet dat de lopende subsidie in strijd met de regels verstrekt is. Toch is het Kroondomein ook op 15 september 2021 weer door de Koning gesloten.

Niko Koffeman (voorzitter Faunabescherming): "De jachtpartijen met koninklijke gasten zijn niet alleen niet meer van deze tijd, maar ook nadrukkelijk in strijd met de wettelijke voorwaarden voor het ontvangen van natuursubsidie. Enige zelf-beheersing zou de koning sieren."

Om de koning een handje te helpen, voert De Faunabescherming op dit moment een rechtszaak om de onterecht verleende miljoenen-subsidie terug te vorderen. De initiële kosten worden geraamd op € 12.000.

Wilt u De Faunabescherming hierin steunen? Doe mee! Uw bijdrage gaat naar het bekostigen van deze rechtszaak. Mocht de zaak toch niet gevoerd worden of misschien wordt er meer geld opgehaald dan voor deze zaak nodig is, dan geven we u de keuze of u het geld wilt bestemmen voor een van de andere rechtszaken die De Faunabescherming voortdurend voert, danwel het geld teruggestort wilt krijgen. We strijden dagelijks tegen verschillende provinciebesturen om te voorkomen dat hun opdracht aan jagers om hun geweren trekken tegen onschuldige dieren, door kunnen gaan. Voor meer informatie, kijk op <https://www.faunabescherming.nl> of volg ons op twitter @faunabescherming en facebook @faunabescherming.

Actie

Harry Voss

Jachtseizoen

Het jachtseizoen is weer begonnen. Haas, konijn, houtduif, fazant en wilde eend mogen vrij worden bejaagd. Dat betekent dat jagers, vanaf 15 augustus tot en met 31 januari, zelf mogen bepalen hoeveel dieren ze schieten en doden. Ondanks dat de haas en het konijn sinds vorig jaar op de rode lijst staan, mag er op geschoten worden. Konijn en wilde eend al vanaf 15 augustus en haas vanaf 15 oktober. Maar ook met de wilde eend gaat het slecht; daarom werd het vorig jaar uitgeroepen tot 'het jaar van de eend'.

Jagersvlechten

Net als vorig jaar zien jagers zelfgevlochten eendenkorven, geplaatst in hun jachtgebied, als oplossing om de wilde eend te beschermen tegen predatoren. Hoewel deze creatieve wild-beheerders toegeven dat ze geen bewijs hebben dat predatie de oorzaak is van de achteruitgang van de wilde eend, krijgen vooral kraaien, kauwen, eksters en vossen de schuld en de jagers zien ook de marter liever gaan dan komen.

Kraaiendagen

Voor het bejagen van kraaien, kauwen en alles wat nog meer voorbij komt, worden jaarlijks de zogenaamde kraaiendagen gehouden. Vlak voor, en zelfs tijdens het broedseizoen, worden zoveel mogelijk vogels afgeschoten. Ook de jonge jagers worden uitgenodigd om op deze dagen ervaring op te doen. Het is prijssschieten. De animo van jagers om mee te doen is groot - evenals de schade die ze aan de natuur toebrengen.

De Nederlandse Jagersvereniging en verkeersveiligheid

De Nederlandse Jagersvereniging is een campagne gestart omdat zij van mening is dat het

doden van zwijnen, herten en reeën tot minder aanrijdingen zal leiden.

De campagne is groots opgezet. Kinderen op scholen in de provincies Noord-Holland, Flevoland, Gelderland en Utrecht wordt het nut van de jacht bijgebracht en in een speciale actie wordt de wildkroket gepromoot.

Elk jaar zorgt de jacht voor ophef in Gelderland: ook dit jaar worden er vanwege de verkeersveiligheid 18.000 dieren afgeschoten, terwijl aan de noodzaak wordt getwijfeld, aldus ecooloog Edgar van der Grift van Wageningen University & Research. "Er zijn maar weinig cijfers die de noodzaak aantonen. In de Faunabeheerplannen wordt al snelle stap naar afschot gezet. We hebben eigenlijk een palet aan maatregelen en we kunnen heel veel soorten oplossingen bedenken. Toch zien we dat in de Faunabeheerplannen niet zo snel. Een raster van 2 meter hoog kan voorkomen dat niet alleen reeën, maar ook dassen, vossen en kleinere dieren de snelweg oversteken".

Volgens Van der Grift moet veel beter worden onderzocht wat de effectiviteit van afschot is en in welke mate afschot de schade die je wilt aanpakken, terugdringt. Feiten daarover ontbreken om een goede afweging te kunnen maken. Gedeputeerde Drenth heeft de plannen goedgekeurd en zegt dat het gaat om het aantal dieren dat afgemaakt moet worden. "Dat besluit is niet een politiek besluit, maar een besluit genomen op advies van deskundigen, en dat zijn dan natuurbeschermers, jagers en wetenschappers. Dat advies hebben wij overgenomen," aldus Drenth. Alleen al het taalgebruik van Drenth geeft aan, dat hij geen idee heeft waar het over gaat, maar dat hij zich voor het karretje van de jagersvereniging laat spannen. Er is op deze wijze geen sprake geweest van een zorgvuldige afweging bij zo'n drastisch en onomkeerbaar besluit als het jaarlijks massaal doden van wilde dieren.

Zwaan bewust doodgereden

Op de Kikkert in Andijk is een zwaan opzettelijk aangereden. Omstanders zagen het gebeuren. Een tractor is expres uitgeweken om over de zwaan heen te rijden. Het dier heeft het niet overleefd.

De Dierenambulance Hoorn reageert geschokt op het voorval, waarbij de jongen en de partner van de zwaan toekeken. Zwanen blijven hun hele leven bij elkaar.

Stichting Dierenambulance Hoorn e.o.

Een boer ziet liever geen zwanen omdat ze gras eten maar hier zijn geen woorden voor, aldus de medewerker. Een omwonende zegt aangifte te gaan doen.

Fazanterie in Deurne legt het loodje

In Deurne op Klein Bruggen is de grote fazanterie met duizenden fazanten van een bekende jagersfamilie dit jaar niet meer opnieuw opgestart. De rennen liggen er leeg en troosteloos bij. Een geweldige ontwikkeling. In april besloot het gemeentebestuur de plezierjacht in de gemeentelijke bossen op de 5 vrij bejaagbare soorten, waaronder de fazant, te sluiten.

Tientallen jagers hebben daardoor geen fazanten meer nodig om op te jagen. Een jarenlange leugen van de Wildbeheereenheid Deurne is hiermee doorgeprikt. Altijd beweerde het bestuur van deze WBE dat de leden niet aan het uitzetten van fazanten deden, maar nu er niet meer in

Lege fazanterie op Klein Bruggen, Deurne.

de gemeentelijke bossen gejaagd mag worden is de fazantenkwekerij leeggebleven. Dat kan toch geen toeval zijn?

Rechtszaak Vliegveld Eelde gewonnen

Op 4 november 2021 diende voor de rechtbank in Groningen ons verzoek voor het treffen van een voorlopige voorziening met betrekking tot het schieten van een groot aantal soorten vogels en zoogdieren op vliegveld Eelde in verband met de vliegveiligheid. Vliegveld Eelde, of zoals het tegenwoordig officieel heet Groningen Airport Eelde (GAE), wil een groot aantal soorten in geval van gevaarlijke situaties kunnen schieten. Die lijst is door ons bezwaar ingekort, maar er staan nog steeds soorten op die vrijwel nooit, soms zelfs helemaal nooit, in Groningen en Drenthe zijn gezien. Wie, en onder welke

Dwergganzen, zelden of nooit waargenomen in de omgeving van vliegveld Eelde. Maar volgens de provincie Drenthe is gevaar voor het luchtverkeer niet uitgesloten en kunnen ze in dat geval geschoten worden. Terwijl er in heel Scandinavië niet meer dan 100 voorkomen...

omstandigheden, precies bepaalt wanneer vogels geschoten moeten worden, is niet duidelijk. De provincie heeft er voor gekozen, géén faunabeheerplan voor het gebied te maken. De voorzieningenrechter was het met deze gang van zaken zozeer oneens, dat wij zonder verder uitstel ter plekke in het gelijk werden gesteld. Een slag voor de provincie, goed nieuws voor soorten als Taigarietgans, Zomertortel, Dwerggans en Kleine rietgans. Hoewel, ze zijn er geen van alle ooit waargenomen...

Kogelvrij

Ellen Putman

Bever.

Foto: Rudger Zwerver,
Shutterstock.

De bever (*Castor fiber*) is het grootste knaagdier van Europa. Hij is gemakkelijk te herkennen aan zijn horizontaal afgeplatte staart en de grote voortanden, die bedekt zijn met een harde laag oranje glazuur.

Vroeger kwam de bever in een groot deel van Nederland voor. Door o.a. zijn gewilde pels werd de bever intensief bejaagd en in 1826 was hij uitgestorven. Daarbij speelde ook biotoopvernietiging een belangrijke rol.

Vanaf 1988 zijn bevers echter weer geïntroduceerd in de Biesbosch en op andere plekken in ons land. En bevers hebben vanuit Duitsland en België zelf de weg terug weten te vinden naar Limburg. Ontzettend positief dat een dier zelfstandig ons land weer weet te vinden! Een stuk minder positief zijn de recente pogingen die worden ondernomen om afschot voor de

bever mogelijk te maken. Afschot vanwege graafschade aan dijken en oevers.

Een natuurbouwer wordt dan ineens betiteld als 'probleembever'.

Onbegrijpelijk, onnodig en onmogelijk. Onbegrijpelijk: een uitgestorven dier wordt geïntroduceerd om het vervolgens weer af te schieten.

Onnodig, omdat de mogelijke (graaf) schade die de bever aanricht door bijvoorbeeld het aanbrengen van gaas of stortsteen in dijk of oever voorkomen kan worden.

Onmogelijk, want de bever is beschermd: Europees (Conventie van Bern en de Habitatrichtlijn) en nationaal (Wet natuurbescherming).